

Спомени за дългогодишната ми и незабравима моя учителка проф. Лили Атанасова

Госпожа Атанасова, както всички нейни ученици се обръщаме към нея (въпреки че за времето, в което живеехме, не беше това характерното обръщение), беше една изключителна жена, много респектираща личност. Не показваше пред нас, нейните ученици, какви проблеми има, какво я е огорчило или възмутило. Изключително толерантна, търпелива, с оригинални педагогически подходи. Беше много натоварена с работа, каква ли не: административна, педагогическа, концертна.

Аз може би съм един от учениците ѝ, които най-дълго са могли да бъдат около нея, тъй като съм неин възпитаник още от Музикалното училище - пет години, след това в редовния бакалаварски курс на Академията - четири години, след това двугодишен майсторски клас. Само Наско (проф. д-р Атанас Куртев) е учил при нея още от преди да стане ученик в Софийското музикално училище. Ние двамата бяхме единствените ѝ ученици от Музикалното училище. Ходехме на уроци или в Академията със студентите ѝ, или в дома ѝ. Аз доста време живеех на квартира по диагонал срещу нейния дом и много често очаквах и не знаех кога тя ще ме извика на урок.

Първите ми спомени за проф. Лили Атанасова са от дните преди Първия републикански фестивал за певци и инструменталисти, когато, като окръжен първенец на Русе (тогава бях дете, завършило шести клас), се оказах с баща ми и с едно писмо от първата си учителка по пиано Надя Славчева, състудентка на проф. Лили Атанасова, в дома ѝ на бул. „Дондуков“.

Никога не мога да забравя тази първа среща. Тя се прибра доста уморена късно вечерта, след целодневен изпитен ден, прочете писмото и делово започна да ме разпитва с какъв конкурсен материал ще се явявам. Като разбра, че аз не знам, че трябва да имам определена програма за два конкурсни тура, тя много се изнерви и усещах как с усилие гледаше да бъде учтива с нас. Оказа се, че трябва да имам произведения от Бах (части от английска или френска сюита, или прелюд и фуга), цяла соната от Бетовен, романтични пиеси, пиеса от български композитор, а аз идвах с една част от клавириния цикъл на Чайковски „Годишните времена“ – „Тройка“. Конкурсът започваше след десетина дни и практически нямаше време да се подготви тази програма. В последвалия разговор усещах, че само доброто ѝ възпитание я удържаше да не бъде по-рязка. Попита ме какво съм свирил от Бах, Бетовен, Шуберт. Спомням си, че казах, че съм свирил втора английска сюита, но че харесвам повече трета (или беше обратното тогава), че съм свирил трето импромптю от Шуберт, но че повече ми харесва четвъртото. И за Бетовен соната пак отговорих по някакъв подобен начин: че съм свирил еди-кои си, но ми харесва повече еди-коя си.

Всеки професионалист би разбрал думите ѝ, че няма време да се подготвя, но баща ми (занаятчия шапкарь, любител на музиката, който много обича сина си) настояваше, че има време и трябва да се опита. Проф. Атанасова определи програмата според предпочитанията ми, даде ми ноти на една пиеса от Любомир Пипков и каза да отидем след три или четири дни, като че ли се надяваше да се отърве от нас.

Не ми се иска да пиша много за себе си, но... няма как. Аз наистина ставах в пет часа сутрин, с един от първите трамваи отивах в една детска музикална школа и свирех до късно вечер. Забравях дори да се храня, но

след като на следващия урок тя чу какво съм постигнал, като че промени отношението си и ми насрочваше пак така по вечерно време, след като свършваше годишните изпитите, почти през ден урок. На първия тур изглежда съм се представил доста добре, но за втория тур, който може би беше след около два дни, не можах да подготвя цялата соната от Бетовен наизуст. Спомням си, че тя ми каза, че са попитали дали не може да повтори нещо от първия тур, но разбира се това не беше възможно.

С каква топлота тя и проф. Койчев, съпругът ѝ, ме успокояваха!

При награждаването изказаха съжаленията на комисията, че представителите на Русе и Шумен не са били запознати своевременно с регламента на конкурса.

След около пет години аз вече бях ученик в четвърти курс на Софийското музикално училище и г-жа Атанасова реши да ме подготвя за Международния конкурс за пианисти на името на Й.С.Бах в гр.Лайпциг – Германия. Тогава работихме върху много прелюдии и фуги от Бах, френска, английска сюита, Бетовен соната, две фуги от Кьоблер, а за трети тур тя сметна, че от двете възможности: Хроматична фантазия и fuga и Италиански концерт, или така известните Голдберг Вариации, (Ариа с 30 вариации), е по-добре да се спрем на втората възможност. Така тя ме направи през 1964 година техния първи изпълнител в България.

Спомням си, че като работихме една от минорните вариации (25-тата, най-бавната и много импровизационна), аз не можех да я обхвана и осмисля добре. Тогава тя извади от огромната им библиотека един том с репродукции. Отвори на една от тях, мисля че беше „Каещата се Магдалена“ на Тициан, сложи я пред мен на поставката за ноти и ми каза да гледам и да свира. Резултатът беше изключително добър.

В този период тя неведнъж ме караше да изсвирвам големи части от цялата програма в кабинета ѝ, но в присъствието на дъщеря си Невена и нейни приятелки.

Често съм спорил, че г-жа Атанасова е с много висок ръст, а всъщност това е било резултат само на респекта, който изпитвах към нея.

Може би във връзка с това, че се опитвах доколкото можех да подражавам на големия канадски пианист Глен Гулд, чийто запис на Голдберг вариациите тогава можах да намеря и за когото бях разбрал, че свирил на много нисък стол, то и аз си спомням, че обикалях стаите на Академията и търсех винаги от някъде да занеса в кабинета ѝ някой нисък стол. Г-жа Атанасова ме оставяше с моите търсения и забележките ѝ, разбира се, бяха върху най-важното – музиката. Много съм ѝ задължен.

След като завърших майсторските класове по пиано и камерна музика, започнах работа като преподавател по камерна музика в Инструменталния факултет, но след около година малкият ми брат остана зад граница, а в онези години това се считаше за голямо престъпление. Разбира се, аз вече бях нарочен като враг и бях отстранен от Академията. Същото се случи и на сестра ми, която тогава работеше в районен съвет за култура.

Около три години бях артист на свободна практика, но сестра ми случайно успя да ми намери работа в гр. Сливница, където тогава имаше хорова студия и там работих като корепетитор следващите три-четири години. Явях се на разни конкурси, но, разбира се, все безуспешно.

Този спомен, който сега ще разкажа за г-жа Атанасова, е косвен, тъй като това, което разбрах, ми го разказа проф. Бенцион Елиезер малко преди да си отиде от този свят. Той ми каза, че г-жа Атанасова многократно, на най-различни места, е опитвала да убеждава, че аз не би трябвало да съм

отговорен за решението на брат ми да напусне страната. Бях много изненадан, защото ние – нейните ученици, знаехме, че проф. Атанасова не обича ходатайствата, а и тя никога не ми беше казвала, когато се виждахме, че е правила опити да ме оневини.

Изключителен човек беше г-жа Атанасова. С голяма благодарност и любов, докато ме има, ще я споменавам с добро.

Проф. Майер Франк